

Értékkonfliktusok

Kompetenciaterület:
Szociális, környezeti és életviteli kompetenciák

11. évfolyam

Programcsomag neve: Toleranciára nevelés

A modul szerzője: Maksa Katalin

Címlapkép: szkc211_03_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Saját értékek tudatosítása és kifejezése, a másik ember által vallott értékek tolerálásának megélése. A viselkedésben megmutatkozó és a verbálisan kifejezett értékek lehetséges ellentmondásainak tudatosítása.
A modul témái, tartalma	Témák: Kapcsolatok: kommunikáció, nonverbális kommunikáció, testbeszéd; konfliktus: értékek ütközése, dilemmahelyzet, erkölcs és jog: szabályok, döntés Tartalom: Drámajátékok, beszélgetések, szövegalkotási feladat. Értékválasztások megfigyelése az emberi viselkedésben. Értékeket, meggyőződéseket kifejező vitatételekkel kapcsolatos álláspontok ütköztetése a disputa módszerével. Irodalmi művek példái az értékkonfliktusokra.
Megelőző tapasztalat	Társadalmi, ifjúsági mozgalmak
Ajánlott továbbhaladási irány	Társadalmi rétegek, generációk, világnézetek konfliktusai
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság, autonómia, hitelesség A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémakezelés Társas kompetenciák: empátia, kommunikációs készségek, konfliktuskezelés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom Tantárgyakhoz: társadalomismeret, osztályfőnöki óra Modulokhoz: Ismerd meg önmagad! (szkb207_01), „És akkor egymásnak estünk...” (szkb209_03), Szubkultúrák a divatban (szkc208_07), Kapcsolati konfliktusok (14-15 éveseknek), A véleménynyilvánítás iskolai keretei (szka210_39), Hogyan mondjam, hogy megérted végre?! (szka210_43), Elfogadásunk határai (szka210_44), Társadalmon belül vagy kívül? A hippy mozgalom értékvilága (szkc211_02)
Támogató rendszer	B. Traven: <i>Makrancos hölgy Mexikóban</i> . Európa Könyvkiadó. Budapest, 1978 Deme László: <i>A beszédkultúra ábécéje</i> III/3. Kincskereső, 1984. 2-3. szám Kaposi László (szerk.): <i>Játékkönyv</i> . Kerekasztal Színházi Nevelési Központ – Marczibányi Téri Művelődési Központ. Budapest, 2002 Thomas Gordon: <i>T.E.T. A tanári hatékonyság fejlesztése</i> . Gondolat. Budapest, 1989 Szálkáné Gyapay Márta: <i>Gyakorlati retorika</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1999 Tringer László: <i>A gyógyító beszélgetés</i> . Magyar Viselkedéstudományi és Kognitív Terápiás Egyesület. Budapest, 1991

Módszertani ajánlás

A modul egymást követő, három tanítási órán valósítható meg. A terem berendezésének egyéni, páros, csoport- és frontális munkára is alkalmassá kell lennie.

A modul témája fontos és egyben nehéz is, hiszen a meggyőzések és értékek mentén kialakult konfliktusok kezelése bizonyul a mindennapi életben a legnehezebbnek. Adott esetben olyan erős a konfliktus, hogy még kommunikáció sem tud létrejönni az érintett felek között. A modul tevékenységeinek megvalósításával azt lehet megpróbálni, hogy más értékek mentén gondolkodók is képesek legyenek érvelve kifejtetni adott problémához kapcsolódó álláspontjukat, és egyben képesek legyenek értő figyelemmel, empátiával odafordulni a más álláspontot képviselő társuk felé.

A foglalkozást vezető pedagógustól mély csoportismeretet, empátiát kívánnak a feladatok, hiszen a személyes meggyőzések, a legfontosabb belső értékek a személyiség legérzékenyebb rétegét alkotják. Az empatikus, toleráns, bizalomteli légkör megteremtése is elsődlegesen pedagógusi feladat.

A disputa tételmondata az osztály érdeklődése alapján választható ki. A disputa lényegéről, menetéről az ajánlott tételmondatokat tartalmazó összefoglaló a diákmelléletek között szerepel. B. Traven *Indiántérítés* című novellája a vallási, világnézeti különbségen alapuló értékkonfliktusok kezelésének lehetőségeire mutat példát. Deme László beszédkultúráról szóló cikkrészlete a mindennapi nyelvhasználattal kapcsolatos értékkülönbségek ütköztetésére ad lehetőségeket. A B. Traven-novella értékszempontú elemzése azoknak az osztályoknak ajánlott, melyek tagjait a vallási-világnézeti konfliktusok érdekelnék; a Deme László-cikk által képviselt értékek megvitatását pedig azon osztályoknak javasolt, ahol a trágár beszéd jellemzővé vált.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Az értékkonfliktusok esetében a bizalomteli, kölcsönösségen alapuló légkör, a feltétel nélküli elfogadás, az értékelésmentes viszonyulás kívánatos. Az értékelésmentesség viszont a valóságban sem kerülhető el, ezért szerepel a modulban az értékek, meggyőzések ütköztetésének szabályozott, kulturált módszere, a disputa.

Az összegző, értékelő részben a saját meggyőzésekben, belső értékekben való megerősödést tartom fontosnak.

A modul melléletei

Tanári melléletek

P1 – Drámajátékok leírása

P2 – A disputa és javaslatok vitatételre

P3 – Javasolt szempontok a novellaelemzéshez

P4 – Javasolt szempontsor a Deme László-cikk elemzéséhez

Diákmelléletek

D1 – B. Traven: *Indiántérítés* (d1)

D2 – Deme László: A beszédkultúra ábécéje (d1)